



GIMNAZJALNA OLIMPIADA WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

Edycja I
[rok szkolny 2015/2016]
14 stycznia 2016 r.

TEST ELIMINACJI SZKOLNYCH z kluczem odpowiedzi i komentarzami

Organizator Olimpiady:

Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych

Patronat honorowy:

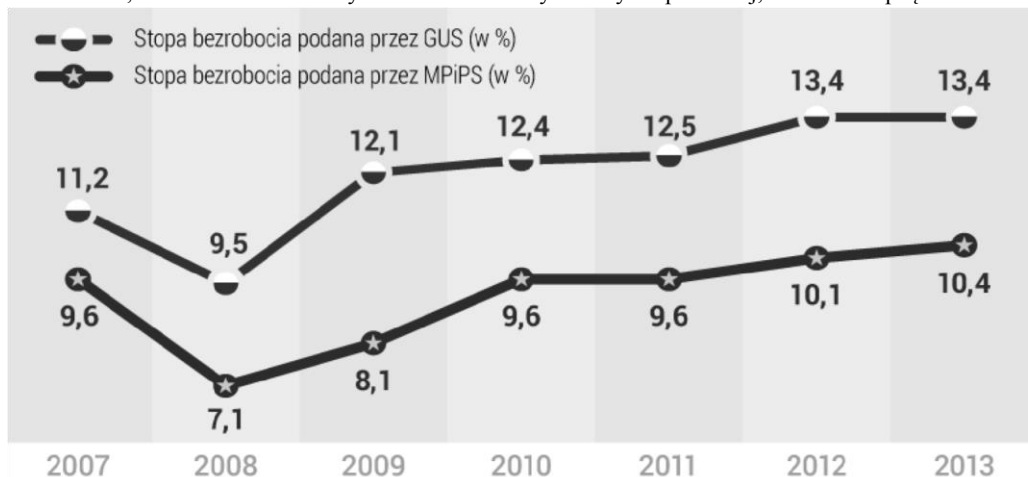
Ministerstwo Edukacji Narodowej

TEST

Zapoznaj się z rysunkiem 2. Wykorzystaj go do odpowiedzi na pytania 30 i 29.

Rysunek 2. Stopa bezrobocia w Polsce – porównanie danych Eurostatu i GUS-u

Poniższy wykres przedstawia dane nt. bezrobocia w Polsce. Dane u góry pochodzą z wydawnictwa Głównego Urzędu Statystycznego pt. „Polska 1989–2014”, a dane u dołu ze strony Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, które zaczerpnęło informacje od Eurostatu



Źródło: GUS – „Polska 1989–2014”, <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/inne-opracowania-zbiorcze/polska-19892014.13.1.html>
<http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/zatrudnienie-i-przeciwdzialanie-bezrobociu/art,6865,polska-wsrod-liderow-spadku-bezrobocia-w-unii-europejskiej.html> Wykres: polskawliczbach.wordpress.com

30. (2 pkt) W 2012 r. wartość stopy bezrobocia w Polsce zakomunikowana przez GUS była:

- wyższa o 3,3 punktu procentowego od wartości podanej przez MPiPS,
- wyższa o 3,3 procent od wartości podanej przez MPiPS,
- niższa o 3,3 punktu procentowego od wartości podanej przez MPiPS,
- niższa o 3,3 procent od wartości podanej przez MPiPS.

W 2012 roku wartość stopy bezrobocia wg GUS wyniosła 13,4%, a wg MPiPS 10,1%. Różnica tych wartości to: $13,4 - 10,1 = 3,3$. Różnica ta jest wyrażona w punktach procentowych, ponieważ prowadzimy działanie na procentach. Oznacza to, że wartość podana przez GUS jest wyższa o 3,3 pkt. proc.

29. (2 pkt) Według danych Eurostatu wartość stopy bezrobocia w Polsce po 2008 r. wykazuje trend:

- rosnący,
- malejący,
- względnie stabilny,
- trudno powiedzieć.

Dane Eurostatu zostały wykorzystane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Stopę bezrobocia w oparciu o te dane przedstawia wykres liniowy o niższych wartościach. Między rokiem 2008 a rokiem 2013 stopa bezrobocia przyjmowała coraz wyższe wartości, z wyjątkiem lat 2010-2011, kiedy pozostała na niezmiennym poziomie. Ogólnie rzecz ujmując, trend był łagodnie rosnący w omawianym czasie.

Zapoznaj się z tabelą 1. Wykorzystaj ją, aby odpowiedzieć na pytania nr 28 i 27.

Lp.	Nazwa komitetu	Zdobyte głosy	Procent
1	Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość	5711687	37.58%
2	Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP	3661474	24.09%
3	Komitet Wyborczy Wyborców „Kukiz’15”	1339094	8.81%
4	Komitet Wyborczy Nowoczesna Ryszarda Petru	1155370	7.60%
5	Koalicyjny Komitet Wyborczy Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni	1147102	7.55%
6	Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe	779875	5.13%
7	Komitet Wyborczy KORWIN	722999	4.76%
8	Komitet Wyborczy Partia Razem	550349	3.62%
9	Komitet Wyborczy Wyborców Zbigniewa Stonogi	42731	0.28%
10	Komitet Wyborczy Wyborców Mniejszość Niemiecka	27530	0.18%
11	Komitet Wyborczy Wyborców Zjednoczeni dla Śląska	18668	0.12%
12	Komitet Wyborczy Wyborców JOW Bezpartyjni	15656	0.10%

Tabela 1. Wyniki wyborów parlamentarnych w 2015 r.

28. (2 pkt) W wyniku wyborów parlamentarnych w 2015 r. w Sejmie bieżącej kadencji znaleźli się przedstawiciele:
- 3 partii o korzeniach socjaldemokratycznych,
 - 2 partii o korzeniach socjaldemokratycznych,
 - 1 partii o korzeniach socjaldemokratycznych,
 - nie znaleźli się przedstawiciele żadnej partii o korzeniach socjaldemokratycznych.**

Wśród dwunastu komitetów wyborczych uwzględnionych w tab. 1 tylko Koalicyjny Komitet Wyborczy Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni reprezentował partie o korzeniach socjaldemokratycznych. Komitet ten nie przekroczył progu wyborczego 8% (por. komentarz do pytania 27). Źródło: PKW, http://parlament2015.pkw.gov.pl/349_Wyniki_Sejm

27. (2 pkt) W wyniku wyborów parlamentarnych w 2015 r. w Sejmie bieżącej kadencji znaleźli się przedstawiciele:
- 7 komitetów wyborczych,
 - 6 komitetów wyborczych,**
 - 5 komitetów wyborczych,
 - 4 komitetów wyborczych.

Przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, ze zm.) stanowią, że czynności wyborcze związane w szczególności ze zgłaszaniem list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów oraz prowadzeniem, na zasadzie wyłączności, kampanii wyborczej na ich rzecz wykonują, w imieniu partii politycznych i koalicji partii politycznych oraz wyborców, komitety wyborcze utworzone przez te podmioty. Zgodnie z ordynacją wyborczą obowiązującą w Polsce do Sejmu wchodzi przedstawiciele tych komitetów wyborczych, które uzyskały co najmniej 5% ważnie oddanych głosów w skali państwa oraz przedstawiciele tych koalicyjnych komitetów wyborczych, które uzyskały co najmniej 8% ważnie oddanych głosów w skali państwa (por. art. 196. Kodeksu wyborczego). W podziale mandatów w okręgach wyborczych uwzględnia się wyłącznie listy kandydatów na posłów tych komitetów wyborczych, których listy otrzymały co najmniej 5% ważnie oddanych głosów w skali państwa, i tych koalicyjnych komitetów wyborczych, które otrzymały co najmniej 8% ważnie oddanych głosów w skali państwa. Próg wyborczy nie obowiązuje mniejszości narodowych. W wyborach do Sejmu w 2015 r. powyższe warunki dotyczyły 6 komitetów, zajmujących odpowiednio pozycje nr 1, 2, 3, 4, 6 i 10 (por. http://parlament2015.pkw.gov.pl/349_Wyniki_Sejm).

26. (2 pkt) Strefa euro liczy obecnie:

- a) 18 państw członkowskich UE,
- b) **19 państw członkowskich UE,**
- c) 20 państw członkowskich UE,
- d) 21 państw członkowskich UE.

Euro zostało wprowadzone w dniu 1 stycznia 1999 r. jako wirtualna waluta do celów płatności bezgotówkowych i rozliczeń rachunkowych. Banknoty i monety euro wprowadzono w dniu 1 stycznia 2002 r. Państwa, które przyjęły euro jako swoją walutę, tworzą tzw. strefę euro. Na początku 2016 r. euro było oficjalną walutą 19 spośród 28 państw członkowskich UE: 1. Austrii, 2. Belgii, 3. Cypru, 4. Estonii, 5. Finlandii, 6. Francji, 7. Grecji, 7. Hiszpanii, 8. Holandii, 9. Irlandii, 10. Litwy, 11. Luksemburga, 12. Łotwy, 13. Maltę, 14. Niemiec, 15. Portugalii, 16. Słowacji, 17. Słowenii, 18. Włoch (źródło: Portal Unii Europejskiej: http://europa.eu/about-eu/basic-information/money/euro/index_pl.htm).

25. (2 pkt) Wybory do Senatu RP określane są przez następujące tzw. przymiotniki wyborcze:

- a) **powszechne, bezpośrednie, tajne,**
- b) równe, proporcjonalne, tajne,
- c) tajne, powszechne, równe,
- d) bezpośrednie, powszechne, proporcjonalne.

Art. 97 Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r. określa, że „wybory do Senatu są powszechne, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym”.

24. (2 pkt) Więź obywatelska ma charakter:

- a) emocjonalny,
- b) **prawny,**
- c) religijny,
- d) etniczny.

Więź obywatelska to prawna łączność między obywatelem a państwem, której podstawą są prawa, wolności i obowiązki obywatelskie spisane w konstytucji.

23. (2 pkt) Twórcami koncepcji umowy społecznej byli:

- a) **J. Locke, J.J. Rousseau, T. Hobbes,**
- b) N. Machiavelli, J. Locke, T. Hobbes,
- c) św. Tomasz, N. Machiavelli, J. Locke,
- d) św. Augustyn, św. Tomasz, N. Machiavelli.

Koncepcja umowy społecznej zaczęła kształtować się w Anglii w XVII w. Tomasz Hobbes (1588-1679) w dziele „Lewiatan” (1651) rozwinął teorię stanu natury, czyli stanu wojny wszystkich ze wszystkimi, której zapobiec mogło tylko powstanie władzy państwowej – za sprawą umowy zawartej między poddanymi a monarchą, w efekcie dysponował władzą absolutną. Następnie John Locke (1632-1704) w dziele „Dwa traktaty o rządzie” (1689) przedstawił teorię umowy społecznej, przyjmując, że prawo (a w związku z tym konstytucja) jest fundamentem działania demokratycznego państwa. Wśród myślicieli kontynentalnych do teorii umowy społecznej odwoływał się Jan Jakub Rousseau (1712-1778), publikując w 1762 r. traktat „O umowie społecznej”, w którym twierdził m.in., że tylko lud, będący suwerenem, ma prawo stanowić prawa.

22. (2 pkt) Niezależność i samodzielne sprawowanie władzy przez państwo nad danym terytorium to:

- a) **suwerenność,**
- b) samorządność,
- c) niepodległość,
- d) niezawisłość.

Suwerenność, czyli niezależność w działaniu władzy państwowej może mieć wymiar wewnętrzny i zewnętrzny. Suwerenność wewnętrzna oznacza, że władza państwowa jest najwyższą władzą na obszarze danego państwa, sama podejmuje decyzje o swoim działaniu, a organizacje istniejące w danym państwie muszą mieć jej zgodę na funkcjonowanie. Suwerenna władza państwowa ustala również warunki działania innych organizacji na terytorium, które znajduje się pod jej kontrolą. Suwerenność zewnętrzna to niezależność od innych państw w podejmowaniu decyzji.

21. (2 pkt) Referendum gminne jest ważne, jeśli weźmie w nim udział:

- a) 10% wszystkich uprawnionych,
- b) **30% wszystkich uprawnionych,**
- c) 50% wszystkich uprawnionych,
- d) 70% wszystkich uprawnionych.

Zgodnie z art. 55 Ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 706, z 2014 r. poz. 1871, z 2015 r. poz. 1045, 1485).

Zapoznaj się z rysunkiem 1 – mapą, na której przedstawiono liczbę studentów w szkołach wyższych w Polsce. Wykorzystaj mapę, aby odpowiedzieć na pytanie nr 20.

20. (1 pkt) W 2014 roku najmniej osób studiowało na uczelniach w województwie:

- a) opolskim,
- b) warmińsko-mazurskim,
- c) świętokrzyskim,
- d) **lubuskim.**

Celem pytania jest sprawdzenie umiejętności powiązania nazw województw z ich umiejscowieniem na mapie administracyjnej państwa.

Rysunek 1



Źródło: GUS, <http://stat.gov.pl/infografiki-widzety/infografiki/infografika-z-okazji-miedzynarodowego-dnia-studenta-17-listopada,19,1.html>

19. (1 pkt) Administracyjny podział terytorium Polski obejmuje:

- a) dwa stopnie (gminy i województwa),
- b) **trzy stopnie (gminy, powiaty, województwa),**
- c) cztery stopnie (miasta i wsie, gminy, powiaty, województwa),
- d) pięć stopni (miasta i wsie, gminy, powiaty, województwa, kraj).

Zgodnie z ustawą z 1998 r. w Polsce funkcjonuje zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, a jego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa. Co ciekawe, z powyższych jednostek w Konstytucji wskazana jest jedynie gmina (art. 164), w przypadku pozostałych ustawodawca ograniczył się do odesłania do ustawy.

18. (1 pkt) W razie śmierci Prezydenta RP zastępuje go:

- a) Prezes Rady Ministrów,
- b) Marszałek Senatu,
- c) Marszałek Senior,
- d) **Marszałek Sejmu.**

Zgodnie z art. 131 Konstytucji RP w razie śmierci Prezydenta Rzeczypospolitej tymczasowo, do czasu wyboru nowego Prezydenta Rzeczypospolitej, jego obowiązki wykonuje Marszałek Sejmu. Np. po śmierci w katastrofie lotniczej prezydenta Lecha Kaczyńskiego zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej pełniącym obowiązki prezydenta był ówczesny marszałek sejmu Bronisław Komorowski.

17. (1 pkt) Typowy przykład systemu prezydenckiego to system polityczny:

- a) Republiki Federalnej Niemiec,
- b) Rzeczypospolitej Polskiej,
- c) Chińskiej Republiki Ludowej,
- d) **Stanów Zjednoczonych Ameryki.**

Spośród podanych przykładów jedynie system polityczny USA jest przykładem systemu prezydenckiego. System polityczny Republiki Federalnej Niemiec to przykład systemu kanclerskiego, RP – parlamentarno-gabinetowego. W Chińskiej Republice Ludowej stanowisko prezydenta nie istnieje – choć często przewodniczącego ChRL błędnie nazywa się prezydentem.

16. (1 pkt) Za naruszenie Konstytucji lub ustawy Zgromadzenie Narodowe może postawić prezydenta przed:

- a) Sądem Najwyższym,
- b) Trybunałem Konstytucyjnym,
- c) **Trybunałem Stanu.**
- d) Najwyższym Sądem Administracyjnym.

Prezydent za naruszenie Konstytucji lub ustawy może być pociągnięty do odpowiedzialności konstytucyjnej przed Trybunałem Stanu na wniosek co najmniej 140 członków Zgromadzenia Narodowego, a decyzja o postawieniu Prezydenta przed Trybunałem Stanu zapada, jeśli zagłosuje za nią co najmniej 2/3 członków Zgromadzenia (art. 198 Konstytucji i nast.). Egzekwowanie odpowiedzialności najwyższych organów i urzędników państwowych za naruszenie Konstytucji lub ustawy, w związku z zajmowanym stanowiskiem lub w zakresie swojego urzędowania, jest główną przesłanką powołania Trybunału Stanu.

15. (1 pkt) Czynnikiem produkcji nie jest:

- a) maszyna do montażu samochodów osobowych,
- b) **placa aptekarza,**
- c) ropa naftowa,
- d) ziemia uprawiana przez rolnika.

Czynniki produkcji to materialne lub niematerialne zasoby niezbędne do wytwarzania dóbr w postaci towarów i usług. W klasycznym ujęciu wyróżnia się następujące czynniki produkcji: ziemia oraz surowce naturalne posiadane przez ludzi (np. ropa naftowa), praca jako wysiłek człowieka włożony w wytworzenie danego dobra, kapitał czyli dobra wytworzone uprzednio przez ludzi używane do produkcji innych dóbr (np. narzędzia i maszyny) oraz wiedzę pozwalającą efektywnie łączyć pozostałe czynniki. Jako pierwszy pojęcie czynników produkcji wykorzystał Adam Smith w swoim dziele „Bogactwo narodów”. Placa aptekarza nie jest czynnikiem produkcji, ale jego ceną (ceną pracy, czyli czynnika produkcji, jest placa).

14. (1 pkt) Polska nie jest państwem członkowskim:

- a) **Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu,**
- b) Organizacji Narodów Zjednoczonych,
- c) Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju,
- d) Unii Europejskiej.

Pierwotnymi członkami EFTA były: Austria, Dania, Norwegia, Portugalia, Szwajcaria, Szwecja i Wielka Brytania. W latach 1986-1994 członkiem organizacji była również Finlandia. Z czasem większość członków wystąpiła z organizacji, wybierając członkostwo w konkurencyjnej i zdecydowanie bardziej zintegrowanej ekonomicznie Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej. W przeciwieństwie do EWG układ EFTA nie zawiera postanowień dotyczących wspólnej polityki gospodarczej oraz swobodnego przepływu kapitałów i siły roboczej – więzy łączące państwa członkowskie EFTA są bardzo luźne i nie mają charakteru instytucjonalnego, ograniczają się do handlu zagranicznego.

13. (1 pkt) Zasada gwarantująca swobodę głoszenia poglądów i zrzeszania się to:

- a) **pluralizm,**
- b) pleonazm,
- c) populizm,
- d) praworzędność.

Pluralizm w życiu społecznym jest to sytuacja, gdy różne grupy mają prawo wyrażać swoje interesy, w tym zwłaszcza mieć udział w sprawowaniu władzy. Pluralizm zakłada poszanowanie zróżnicowania społecznego i kulturowego i uznanie równości poglądów. W konsekwencji oznacza wolność funkcjonowania wielu organizacji (zrzeszania się) w państwie swobodnie głoszących różne poglądy. Istotnym wskaźnikiem pluralizmu jest zatem legalność i swoboda działania opozycji politycznej.

12. (1 pkt) Prześladowanie lub złe traktowanie osoby lub grupy osób ze względu na jej narodowość, rasę, religię, płeć lub orientację seksualną jest określane mianem:

- a) **dyskryminacji,**
- b) dyskredytacji,
- c) dysasocjacji,
- d) dystrofii.

W najszerszym znaczeniu dyskryminacja to odmiennie traktowanie różnych podmiotów, które znajdują się w podobnej lub takiej samej sytuacji. W kontekście pytania dyskryminacja to forma nieuzasadnionej marginalizacji, objawiająca się poprzez traktowanie danej osoby mniej przychylnie niż innej w analogicznej sytuacji ze względu na jakąś cechę, np. narodowość, rasę, religię, płeć lub orientację seksualną. Generalnie można wyróżnić dyskryminację bezpośrednią – polegającą na gorszym traktowaniu określonej grupy wprost z powodu jej odmienności, oraz pośrednią – polegającą na tworzeniu pozornie neutralnego kontekstu, który jednak ze względu na okoliczności towarzyszące dyskryminuje określoną grupę.

11. (1 pkt) Masową, planową zagładę Żydów w czasie II wojny światowej nazywamy:

- a) **Holocaustem,**
- b) nazizmem,
- c) szowinizmem,
- d) rasizmem.

Holocaust to termin przyjęty na określenie zagłady Żydów w Europie dokonanej podczas II wojny światowej przez III Rzeszę, wspieraną w różnym stopniu przez uzależnione od niej państwa sojusznicze. Liczba żydowskich ofiar Holocaustu jest szacowana na prawie 6 milionów, choć dokładnie nie da się jej ustalić z powodu braku kompletnej ewidencji oraz systematycznego niszczenia archiwów i zacierania śladów przez władze nazistowskie w obliczu klęski wojennej. Pierwotnie był to termin religijny oznaczający ofiarę całopalną.

10. (1 pkt) Wrogość do wszystkiego, co obce, niezwiązane z własnym narodem i ojczyzną, to:

- a) patriotyzm,
- b) **szowinizm,**
- c) nacjonalizm,
- d) rasizm.

Pytanie dotyczy szowinizmu (od nazwiska francuskiego żołnierza Nicolasa Chauvina) rozumianego jako skrajna odmiana nacjonalizmu – całkowitego braku krytycyzmu względem własnego narodu i wrogię nastawienia do wszystkiego co obce.

9. (1 pkt) Aby społeczność została uznana za naród, musi posiadać:

- a) **historię, kulturę, język, poczucie tożsamości narodowej,**
- b) terytorium, kulturę, państwo, prawo,
- c) terytorium, historię, prawo, język,
- d) państwo, poczucie tożsamości narodowej, język, prawo.

Terytorium, własne państwo i prawo nie są czynnikami warunkującymi uznanie społeczności za naród. Istnieją historyczne i współczesne przykłady narodów bez państwa (np. Żydzi przed powstaniem Izraela). Najważniejszym warunkiem uznania danej społeczności za naród jest posiadanie przez nią poczucia tożsamości narodowej, czyli świadomości własnej odrębności od innych i jednoczesnej przynależności do jednego narodu.

8. (1 pkt) W państwie demokratycznym źródło władzy to:

- a) **obywatele,**
- b) konstytucja,
- c) prawo,
- d) wybory.

Już samo słowo demokracja (z greki δημοκρατία – demokratia: władza ludu) wskazuje na centralną pozycję obywateli jako suwerena i źródła władzy w państwie, które przyjmuje tę formę rządów.

7. (1 pkt) Państwo tworzą:

- a) **terytorium, ludzie, suwerenna władza,**
- b) terytorium, prawo, granice,
- c) ludzie, religia, władza,
- d) terytorium, naród, prawo.

Klasyczna definicja państwa, tzw. trójelementowa, stworzona przez Georga Jellinka (1851-1911), podkreśla, że nie może istnieć państwo bez terytorium, na którym sprawowana jest władza, ani bez ludzi, którzy są władzy poddani. Jednak najistotniejszym elementem definicji państwa jest istnienie władzy – terytorium bez ludzi może funkcjonować, ludzie bez własnego terytorium i władzy również, ale bez powiązania tych dwóch elementów relacjami władzy nie może być mowy o istnieniu państwa.

6. (1 pkt) Wniosek o przeprowadzenie referendum gminnego jest zgłaszany przez:

- a) **mieszkańców,**
- b) wojewodę,
- c) wójta,
- d) starostę.

Podstawę prawną do przeprowadzenia referendum gminnego stanowi Konstytucja RP, szczególnie art. 170, a także Ustawa z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 706, z 2014 r. poz. 1871, z 2015 r. poz. 1045. 1485).

5. (1 pkt) Aby społeczeństwo obywatelskie mogło funkcjonować, kluczowe jest stworzenie:

- a) **społeczeństwa demokratycznego,**
- b) społeczeństwa autorytarnego,
- c) społeczeństwa totalitarnego,
- d) społeczeństwa egalitarnego.

W społeczeństwach niedemokratycznych – autorytarnych lub totalitarnych – nie ma wolności działania ani zaufania władz do obywateli. Samoorganizacja obywateli jest zwalczana, a wszelkie formy aktywności organizowane są przez państwo. Wynika to z faktu, że samoorganizacja i wiążąca się z nią aktywność prowadzą do wykształcenia się alternatywnych elit, a tym samym do ograniczenia monopolu władzy, co ją osłabia. Tylko demokracja zapewnia warunki, w których samoorganizacja obywateli wzmacnia działanie instytucji społecznych.

4. (1 pkt) W społeczeństwie obywatelskim:

- a) **obywatele sami organizują siebie i swoje działania społeczne,**
- b) obywatele organizowani są wyłącznie przez władze,
- c) państwo nie interesuje się tym, co robią obywatele,
- d) państwo jest przeciwnikiem społeczeństwa.

W teorii społeczeństwa obywatelskiego kładzie się nacisk na aktywność podejmowaną przez obywateli, którzy w ten sposób stają się partnerem państwa i sami aktywnie zmieniają swoje otoczenie, działając w różnych organizacjach. By taki stan zaistniał, państwo musi pozostawić obywatelom szeroki margines wolności działania, a to oznacza zaufanie instytucji państwa do obywateli i wzmoczoną kontrolę obywateli nad instytucjami.

3. (1 pkt) Społeczeństwem nazywamy:

- a) **zbiorowość ludzką żyjącą na danym obszarze, powiązaną różnymi relacjami i dysponującą służącymi jej instytucjami,**
- b) zbiorowość ludzką homogeniczną etnicznie, powiązaną różnymi relacjami i dysponującą służącymi jej instytucjami,
- c) zbiorowość ludzką jednolitą religijnie, powiązaną różnymi relacjami i dysponującą służącymi jej instytucjami,
- d) zbiorowość ludzką homogeniczną etnicznie i religijnie.

Chociaż termin „społeczeństwo” nazywa jedno z podstawowych pojęć socjologii, to nie istnieje jego jedna definicja. Mimo wielości podejść, zwykle przyjmuje się, że aby móc mówić o społeczeństwie, trzeba uwzględnić terytorium, na którym zamieszkują ludzie, a także stosunki społeczne, jakie ukształtowały się między nimi. Należy przy tym zwrócić uwagę, że społeczeństwo nie musi być homogeniczne etnicznie, ani religijnie. Chociaż definicja społeczeństwa ma wiele elementów wspólnych z definicją państwa, to te dwa terminy nie są wymienne.

2. (1 pkt) Socjalizacja to:

- a) **proces uczenia się życia w społeczeństwie,**
- b) proces zaspokajania uświadomionych potrzeb,
- c) proces wykrycia nieuświadomionych potrzeb,
- d) proces samoświadomego kształtowania się społeczeństwa.

Aby człowiek mógł funkcjonować w społeczeństwie – wśród innych ludzi – musi nabyć umiejętności, które to umożliwiają. Proces ich nabywania – czyli socjalizacja – zaczyna się w dzieciństwie i trwa przez całe życie. Podstawową metodą uczenia się funkcjonowania w społeczeństwie jest naśladowanie zachowań innych ludzi.

1. (1 pkt) Potrzeby społeczne:

- a) są wrodzone,
- b) **kształtują się wraz z upływem czasu,**
- c) wyznaczają miejsce człowieka w społeczeństwie,
- d) są eliminowane wraz z wiekiem.

Wyróżniamy trzy rodzaje potrzeb: biologiczne, psychiczne i społeczne. Wśród nich są potrzeby pierwotne i wyższego rzędu. O ile potrzeby pierwotne związane są z zapewnieniem ciągłości biologicznej egzystencji, to potrzeby wyższego rzędu związane są z rozwojem indywidualnym i społecznym, a co za tym idzie – muszą zmieniać się wraz ze starzeniem się człowieka – inne jest bowiem miejsce w społeczeństwie dziecka, a inne emeryta.